

Актуелна епидемиолошка ситуација малих богиња (морбила) у Републици Србији

Укупно је регистровано 150 случајева морбила закључно са 30.6.2024. године.

У периоду од 24.6. до 30.6.2024. године, регистровано је 15 случајева морбила и то осам на територији Београда и седам на територији Новог Пазара.

На територији града Београда регистровано је 88 случајева морбила у оквиру епидемије пријављене 22.2.2024. године. Поред тога морбили су потврђени и код два детета са територије Републике Српске. У Референтној лабораторији Института за вирусологију, вакцине и серуме „Торлак“ потврђена су 73 случаја, а 17 оболелих особа су контакти лабораторијски потврђених случајева. Међу оболелима је 27 деце млађе од шест година, од којих је 24 невакцинисано, двоје је примило по једну дозу вакцине са компонентом против морбила, а једно је непознатог вакциналног статуса, 18 невакцинисаних особа узраста од 6 до 25 година, осам потпуно вакцинисаних особа узраста од 14 до 28 година, као и 37 особа старијих од 30 година, од којих је једна потпуно вакцинисана са две дозе вакцине против морбила, четири су непотпуно вакцинисане са једном дозом вакцине, једна је невакцинисана, а 31 је непознатог вакциналног статуса. Компликација у виду упале плућа била је присутна код седморо оболелих.

На територији Новог Сада регистровано је пет потврђених случајева морбила (13.2.2024, 23.4.2024, 16.5.2024, 20.5.2024. и 19.6.2024. године). Оболеле особе су старије од 30 година, при чему је једна непотпуно вакцинисана једном дозом вакцине са компонентом против морбила, а четири су непознатог вакциналног статуса.

Један случај малих богиња потврђен је 20.2.2024. године код детета са територије Сремског округа (Стара Пазова), које је у другој години живота и није вакцинисано.

Дана 25.2.2024. године потврђен је случај малих богиња код невакцинисаног детета са територије Севернобанатског округа, узраста 13 месеци.

Дана 29.2.2024. године потврђен је случај малих богиња код особе узраста 41 годину са територије Бора, која је непотпуно вакцинисана једном дозом вакцине која садржи компоненту против морбила.

На територији Колубарског округа регистрована су четири потврђена случаја морбила. Два случаја регистрована су на територији Ваљева, а два на територији Мионице где је пријављена породична епидемија 2.4.2024. године. Све оболеле особе су старије од 25 година, при чему су две вакцинисане са две дозе вакцине која садржи компоненту против морбила, једна непотпуно вакцинисана са једном дозом вакцине, а једна је непознатог вакциналног статуса. Код једне оболеле особе дошло је до компликације у виду упале плућа.

На територији Враћа регистрована су два случаја морбила, један лабораторијски потврђен и један епидемиолошки повезан са потврђеним случајем, у оквиру породичне епидемије која је пријављена 11.4.2024. године. Оболене особе су старије од 40 година и непознатог су вакциналног статуса.

На територији Јужнобанатског округа 18.4.2024. године пријављена је епидемија у оквиру које је регистровано десет потврђених случајева морбила. Оболене особе су узраста од 15 до 48 година, при чему су три потпуно вакцинисане са две дозе вакцине са компонентом против морбила, четири су невакцинисане, а три су непознатог вакциналног статуса.

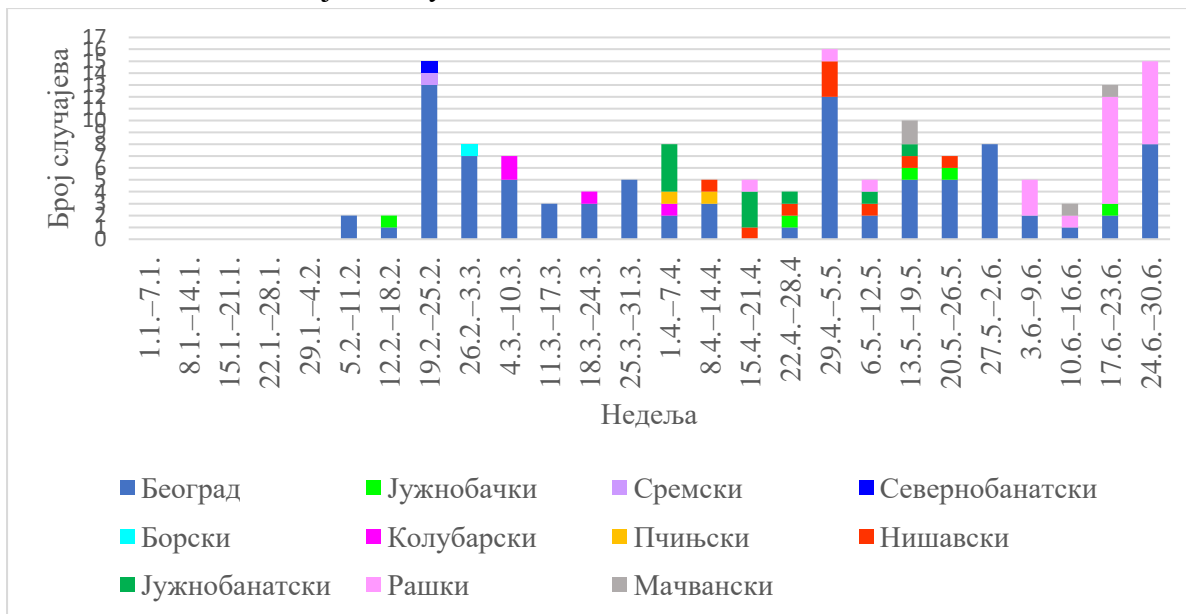
На територији Ниша регистровано је девет случајева оболевања од морбила код седморо невакцинисане деце узраста од 15 месеци до четири године и две одрасле особе старије од 45 година непознатог вакциналног статуса. При томе су два случаја регистрована у оквиру породичне епидемије која је пријављена 24.4.2024. године, а седам у оквиру епидемије у предшколској установи која је пријављена 4.5.2024. године. Четири случаја су лабораторијски потврђена, а пет су контакти лабораторијски потврђених случајева.

Дана 7.5.2024. године пријављена је епидемија на територији Новог Пазара у оквиру које су регистрована 23 случаја морбила. Оболене особе су невакцинисане и узраста су од 15 месеци до девет година.

На територији Мачванског округа регистрована су четири случаја морбила, два на територији Лознице током маја и два на територији Крупња у јуну 2024. године. Оболене особе су узраста од две до седам година, при чему су три невакцинисане, а једна је непознатог вакциналног статуса.

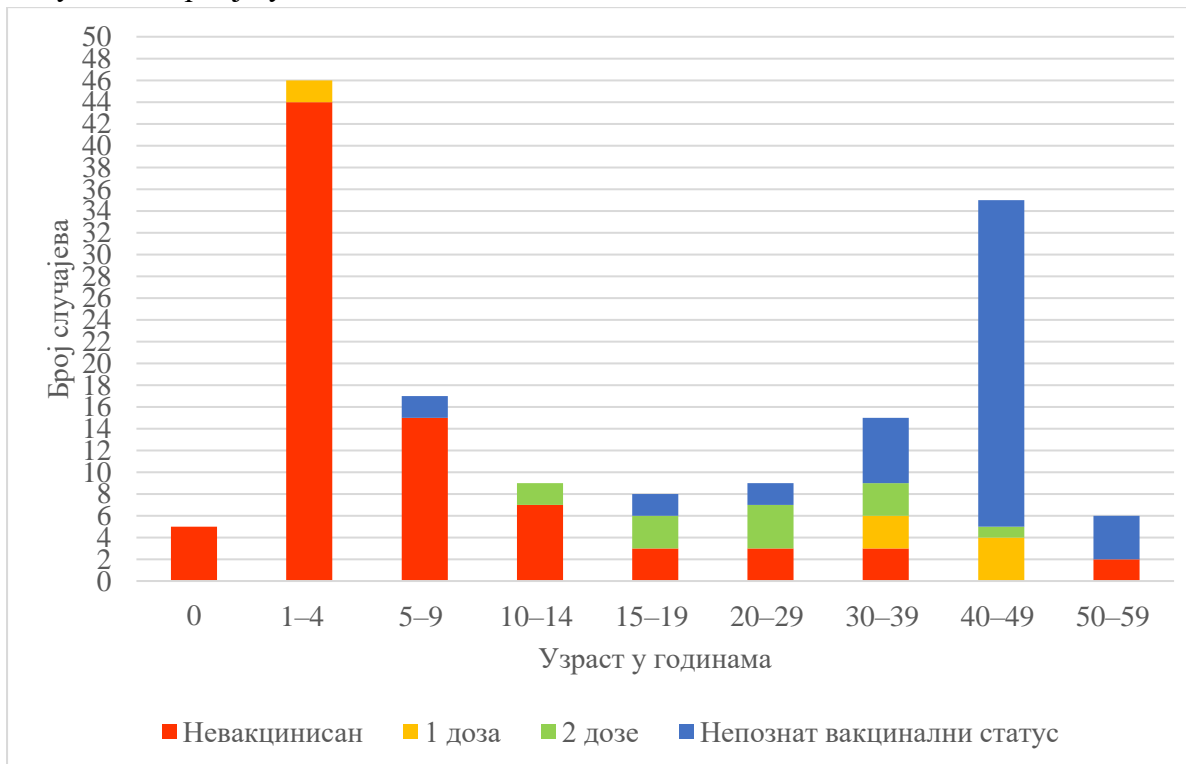
Број регистрованих случајева морбила од почетка 2024. године по окрузима и недељи постављања дијагнозе приказан је на графикону 1.

Графикон 1. Број регистрованих случајева морбила у Републици Србији по окрузима и недеља постављања дијагнозе у 2024. години

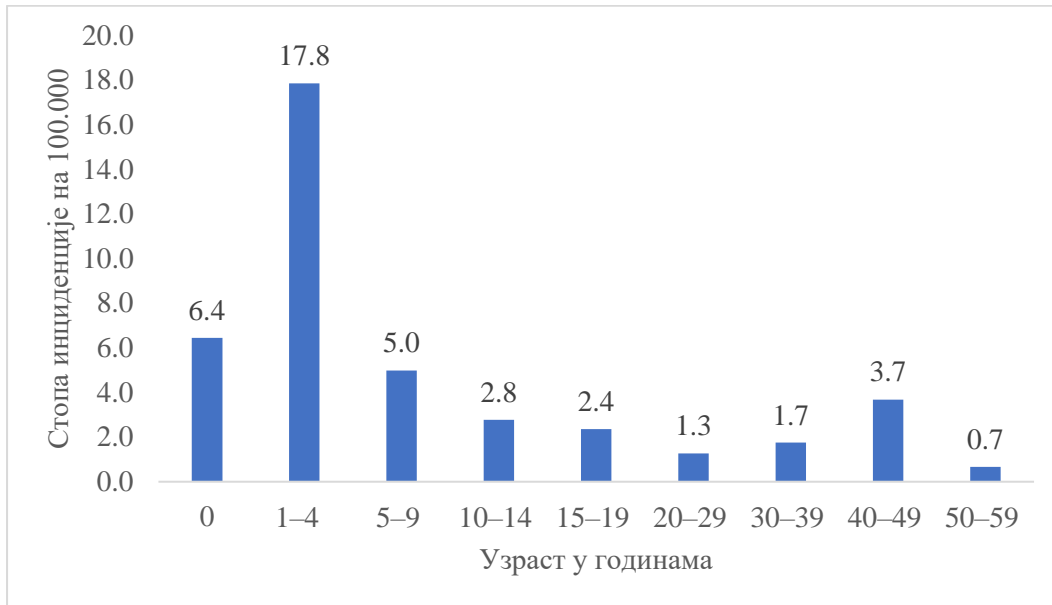

Највећи број случајева морбила, као и највиша узрасно-специфична стопа инциденције регистровани су у узрасној групи од једне до четири године (графикони 2 и 3).

Графикон 2. Узрост и вакцинални статус случајева морбила регистрованих у Републици Србији у 2024. години

Графикон 3. Узрасно-специфичне стопе инциденције морбила на 100.000 становника у Републици Србији у 2024. години

Од 7.2.2024. године на снази су пооштрене мере епидемиолошког надзора над малим богињама на територији Републике Србије у складу са Планом активности за одстрањивање ове болести у земљи (пријава сумње, лабораторијска дијагностика, изолација и лечење оболелих, здравствени надзор, епидемиолошки надзор, вакцинација невакцинисаних и непотпуно вакцинисаних лица, вакцинација осетљивих лица из контакта унутар 72 сата итд.).

Имајући у виду наведене околности, период заразности, сезоност, остварене контакте, мере пооштрог надзора треба спроводити до даљњег, односно најмање до истека периода двоструке максималне инкубације од последњег регистрованог случаја, а у складу са проценом епидемиолошке ситуације у жаришту епидемије, односно на територији Републике.

Пандемија COVID-19, односно примена медицинских и немедицинских мера превенције, несумњиво је утицала и на кретање других заразних болести, укључујући и мале богиње, на територији Европе. Према подацима СЗО бележи се пораст броја случајева морбила током 2023. године у односу на 2022. годину, чак 30 пута. Од априла 2023. године до марта 2024. године, у Европском региону СЗО регистрована су 114.563 случаја морбила, од којих 112.127 (98%) у следећих 10 земаља: Казахстан (1/3 случајева), Азербејџан, Руска Федерација, Киргистан, Румунија, Турска, Узбекистан, Велика Британија, Арменија и Аустрија.

Од почетка 2023. године, закључно са 9.6.2024. године, према подацима ECDC, у Румунији је регистровано 18.146 потврђених случајева морбила са 18 смртних исхода, при чему више од 15.000 случајева и 15 смртних исхода током 2024. године. Највећи

број оболелих тј. 65,5% чине деца узраста до девет година, док је 90,5% случајева са познатим вакциналним невакцинисано. Поред тога ЕЦДС у последњих 12 месеци региструје случајеве оболевања од морбила и у другим земљама ЕУ/ЕУУ, изузев Бугарске и Луксембурга, при чему је највећи број случајева пријављен у Аустрији, Француској, Италији и Белгији.

Поред Румуније, пораст броја случајева морбила од почетка 2024. године у земљама у окружњу евидентан је и у Федерацији Босне и Херцеговине, где су закључно са 9.6.2024. године регистрована 4933 случаја морбила, као и у Републици Српској где је током 2024. године регистровано 247 случајева морбила, од чега 178 (72%) на територији Бијељине.

У периоду 2020–2022. године у Европском региону СЗО обухват првом дозом ММР вакцине је пао са 96% на 93%, а другом са 92% на 91%, па је тако 1,8 милиона деце остало невакцинисано. За време трајања пандемије у скоро четвртини земаља света је прекидана или одлагана имунизација ММР вакцином, а у великом броју земаља дошло је до значајног пада обухвата. Током 2020. и 2021. године у Србији су регистроване најниже вредности обухвата ММР вакцином у последњих 20 година. Обухват овом вакцином у другој години живота у 2020. години износио је 78,1%, а у 2021. години свега 74,8%. Обухват другом дозом, пре уписа у први разред основне школе, у 2021. години износио је 85,8%.

Обухват овом вакцином у другој години живота у 2022. години је био 81,3%, а пре уписа у први разред основне школе 89,5%. Постигнути обухват ММР вакцином у другој години живота у 2023. години је износио 84,5%, а пре уписа у први разред основне школе 91%. Циљне вредности обухвата треба да износе 95%, како би се спречила циркулација узрочника у популацији и оболевање.

У последњој епидемији малих богиња у Србији, током 2017. и 2018. године регистровано је око 5800 оболелих, од којих је 93% било невакцинисано, непотпуно вакцинисано или са непознатим вакциналним статусом. Једна трећина оболелих била је хоспитализована због тежине клиничке слике праћене компликацијама. У овој епидемији регистровано је 15 смртних исхода међу којима је било четворо деце млађе од пет година.

Претходне 2023. године регистровано је 50 случајева морбила у нашој земљи, од којих је већина (94%) била невакцинисана.